Argumenteren en Overtuigen

College 4: Argumentatieschema's

Mila van Nieuwenhuizen (m.van.nieuwenhuizen@hum.leidenuniv.nl)

Vorige week: logica

Modus ponens

- 1. Dus: de redenering is geldig (q)
- 1.1 De redenering is redelijk (p)

Modus tollens

- 1. Dus: de redenering is niet redelijk (niet-p)
- 1.1 De redenering is niet geldig (niet-q)

Als een redenering redelijk is, moet de redenering geldig zijn

1.1' Als p, dan q

= geldigheidsregel!

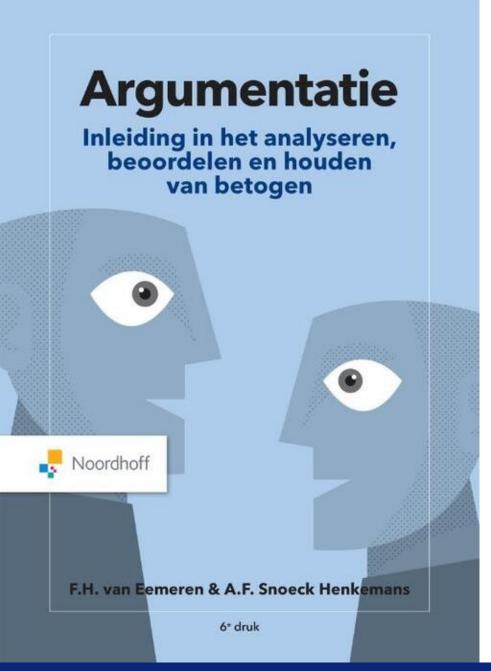
Analytisch overzicht

In kaart brengen van:

- Verschil van mening (standpunt, partijen (en hun posities), type geschil)
- Discussiefasen
- Argumentatiestructuur van betoog (of betogen)
- Argumentaties
- Afsluiting betoog (oplossen of beslechten vvm)

Waarom een analytisch overzicht maken?

- 1) Hulpmiddel om <u>zorgvuldig, volledig en controleerbaar</u> alle aspecten van een discussie te reconstrueren en <u>analyseren</u>.
- 2) Waardoor een <u>verantwoorde</u> beoordeling mogelijk is.

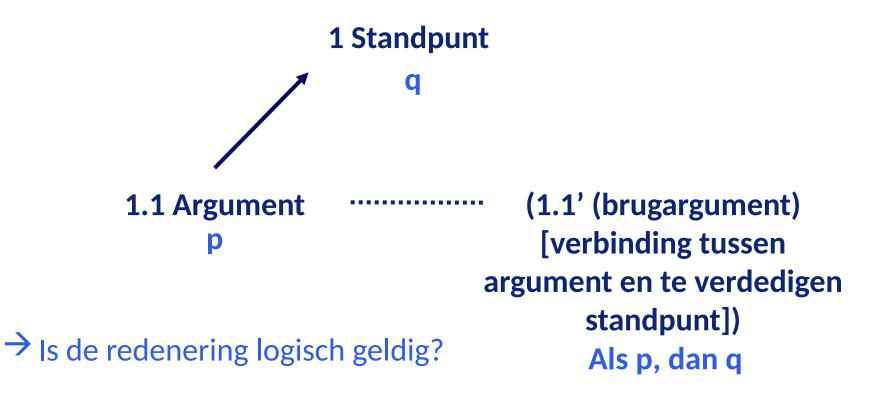
- Descriptieve dimensie (analyseren)
- Normatieve dimensie (beoordelen)

Tien discussieregels *Bijvoorbeeld:*

- Verzwegen-argumentregel
- Geldigheidsregel
- Argumentatieschemaregel
- + kritische vragen!

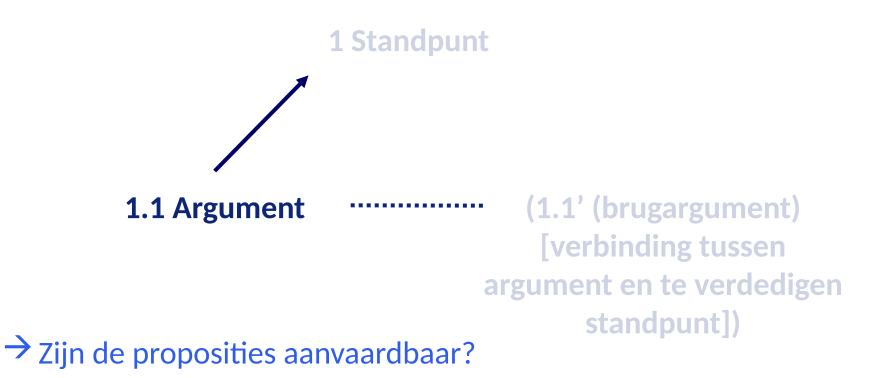
Beoordeling van argumentatie

Basisstructuur

Beoordeling van argumentatie

Basisstructuur

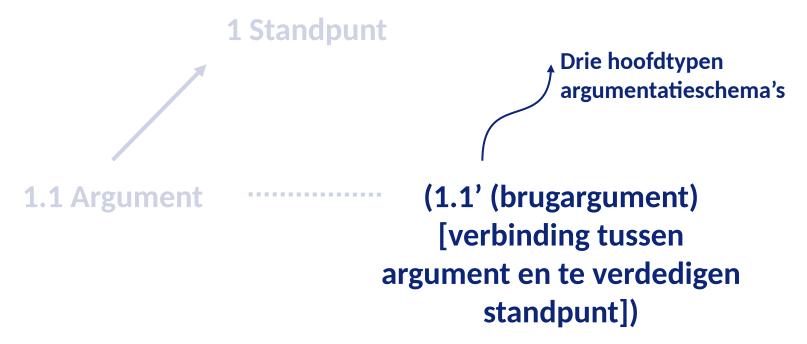

Argumentatieschema's = schematische weergave van het type

Basisstructuur

= schematische weergave van het type rechtvaardigingsgrond waarmee argument en standpunt verbonden zijn.

Niet te verwarren met argumentatiestructuur!

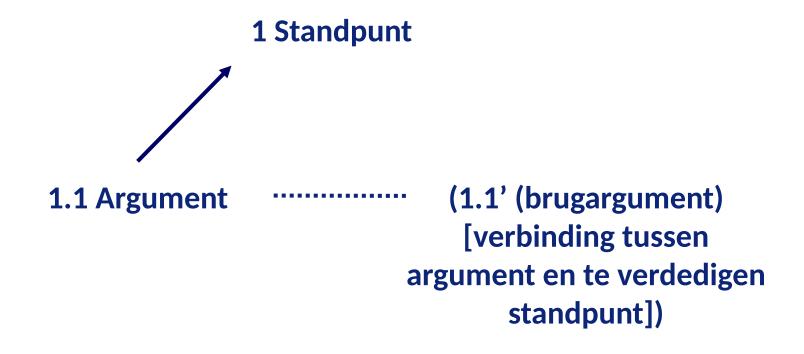

→ Wordt het argument op een deugdelijke manier in verband gebracht met het standpunt?

https://www.youtube.com/watch?v=hSz7yO7bckl

Ach, zo slecht is roken niet. Mijn oma rookte een pakje per dag en die is 95 geworden.

Ach, zo slecht is roken niet. Mijn oma rookte een pakje per dag en die is 95 geworden.

1 Roken is niet zo slecht

Voor X geldt Y

Voor X geldt Z

(1.1' De hoge leeftijd van mijn kettingrokende oma is een teken dat roken helemaal zo slecht nog niet is)

Z is kenmerkend/ een teken voor Y

Kentekenargumentatie
Q: Is Z wel kenmerkend voor Y?

Nee, incorrecte kentekenrelatie
Overhaaste generalisatie!

Drie hoofdtypen:

- Kentekenrelatie
- Vergelijkingsrelatie
- Causale relatie

Argumentatieschema's - kenteken

Argumentatie op basis van een kentekenrelatie

```
1 Voor X geldt Y,
1.1 Voor X geldt Z,
1.1' Z is kenmerkend voor Y.
Y
Z
Als z, dan y
```

NB De argumentatieschema's hebben een logisch geldige vorm!

Q1: Is Z wel kenmerkend voor Y?

(Q2: Zijn er geen Y's die niet kenmerk Z hebben?)

(Q3: Zijn er geen niet-Y's die evenzeer kenmerk Z hebben?)

Kritische vragen: hulpmiddel om beoordelen of het argumentatieschema deugdelijk is toegepast

Argumentatieschema's - kenteken

6.3 [6.4 vijfde druk]

Hij is intelligent, want hij draagt een bril.

- 1. Hij is intelligent
- 1.1 Hij draagt een bril
- (1.1' Een bril dragen is een kenmerk van intelligentie)

Q1: Is Z wel kenmerkend voor Y?

(Q2: Zijn er geen Y's die niet kenmerk Z hebben?)

(Q3: Zijn er geen niet-Y's die evenzeer kenmerk Z hebben?)

Opdracht A.1

Natuurlijk moeten leraren op hun functioneren worden getoetst; hetzelfde doen we immers met studenten van de lerarenopleiding als ze stage lopen.

1 Leraren moeten op hun functioneren worden getoetst Voor X geldt Y

1.1 Hetzelfde doen we met studenten van de lerarenopleiding als ze stage lopen

Voor Z geldt Y

(1.1' Studenten van de lerarenopleiding als ze stage lopen zijn vergelijkbaar met leraren)
 Z is vergelijkbaar met X

Argumentatie op basis van een vergelijkingsrelatie

- 1 Voor X geldt Y,
- 1.1 Voor **Z** geldt Y,
- 1.1' Z is vergelijkbaar met X.

NB De argumentatieschema's hebben een logisch geldige vorm!

Q1: Is Z wel vergelijkbaar met X?

(Q2: Zijn er geen significante verschillen tussen Z en X?)

6.3 [6.4 vijde druk]

Je moet niet samen met je vriend op vakantie gaan. Daar is het met je vorige vriend ook door misgegaan.

- 1. Je moet niet met je vriend op vakantie gaan
- 1.1 Dat ging met je vorige vriend ook mis
- (1.1' Vakantie met je vorige vriend is vergelijkbaar met vakantie met je huidige vriend)

Q1: Is Z wel vergelijkbaar met X?

(Q2: Zijn er geen significante verschillen tussen Z en X?)

6.7 [6.8 vijfde druk]

A. Broekhuisen houdt een bevlogen betoog over het inzetten van onbevoegde leraren (O&D, 24 juli). Hij was zelf jarenlang onbevoegd docent en benoemde later als directeur van een school zulke leraren: 'Gemotiveerde leraren met een natuurlijke aanleg voor het geven van onderwijs in alle facetten.' Maar dat roept vragen op. Vervang in zijn betoog leraren door piloten of chirurgen; geen mens zou zich door zo'n getalenteerde, veelbelovende en enthousiaste student laten vliegen of opereren. Broekhuisen helpt mee aan het verlagen van de toch al kwetsbare status van de leraar.

- 1 Je moet geen onbevoegde leraren inzetten
- 1.1 Dat doen we ook niet met onbevoegde piloten of chirurgen
- 1.1' Onbevoegde piloten of chirurgen zijn vergelijkbaar met onbevoegde docenten

6.7 [6.8 vijfde druk]

Lees het volgende betoogje van Maarten Freeke (de Volkskrant, Opinie en Debat, 30 juli 2015).

- b Waar komt de kritiek van Maarten Freeke op het betoogje van Willem de Heus op neer?
- c Is deze kritiek terecht of niet?

Als het fair en logisch gevonden wordt om onbevoegde leraren te vergelijken met onbevoegd werkende piloten of chirurgen (Willem de Heus, O&D, 29 juli), dan lijkt me dat ik op mijn beurt zeer trots mag zijn: ik heb 2,5 jaar onbevoegd voor de klas gestaan, en al mijn leerlingen leven nog!

Opdracht A.3

Als het huidige beleid inhoudt dat softdrugs niet strafbaar zijn, is het logisch dat een hoog percentage jongeren gebruikt.

1 Het is logisch dat een hoog percentage jongeren softdrugs gebruikt Voor X geldt Y

1.1 Softdrugs zijn niet strafbaar Voor X geldt Z

veel jongeren gebruiken)

Z leidt tot Y

Argumentatieschema's - causaal

Argumentatie op basis van een causale relatie

- 1 Voor X geldt Y,
- 1.1 Voor X geldt **Z**,
- 1.1' Z leidt tot Y.

NB De argumentatieschema's hebben een logisch geldige vorm!

Q1: Leidt Z wel tot Y?

Q2: Zijn er geen gevallen waarin Z niet tot Y leidt?

Q3: Kan Y niet ook door iets anders dan Z zijn veroorzaakt?

Annie is misselijk, want ze heeft bedorven vlees gegeten.

vlees gegeten

Voor X geldt Z

1.1 Annie heeft bedorven ......(1.1' Bedorven vlees eten leidt tot misselijkheid)

Z leidt tot Y

Causale relatie

Annie heeft vast bedorven vlees gegeten, want ze is misselijk.

1 Annie heeft vast bedorven vlees gegeten

Voor X geldt Y

1.1 Annie is misselijk Voor X geldt Z

tot misselijkheid)

Y leidt tot Z

Kan niet: bevestiging van de consequent

Annie heeft vast bedorven vlees gegeten, want ze is misselijk.

Opdracht A.4

Omdat ze altijd op zoek zijn naar sensatie, vind ik De Telegraaf een slechte krant.

1 De Telegraaf is een slechte krant Voor X geldt Y

1.1 Ze zijn altijd op zoek naar sensatie

Voor X geldt Z

(1.1' Sensatiezucht leidt tot een slechte kwaliteit

Of

Sensatiezucht is kenmerkend voor een slechte kwaliteit)

Z leidt tot Y / Z is kenmerkend voor Y

Kentekenargumentatie

- 1 Voor X geldt Y,
- 1.1 Voor X geldt **Z**,
- 1.1' Z is kenmerkend voor Y.

Causale argumentatie

- 1 Voor X geldt Y,
- 1.1 Voor X geldt **Z**,
- 1.1' Z leidt tot Y.

Vergelijkingsargumentatie

- 2 Voor X geldt Y,
- 1.1 Voor Z geldt Y,
- 1.1' **Z** is vergelijkbaar met **X**.

Argumentatieschema's & subtypen

Kentekenargumentatie

- a) Typering / karakterisering
- b) Autoriteitsargumentatie
- c) Voorbeeldargumentatie
- d) Argumentatie op basis van een definitie

Vergelijkingsargumentatie

- a) Globale vergelijking
- b) Figuurlijke vergelijking

Causale argumentatie

a) Pragmatische argumentatie

Argumentatieschema's & subtypen

Kentekenargumentatie

- a) Typering / karakterisering
- b) Autoriteitsargumentatie
- c) Voorbeeldargumentatie
- d) Argumentatie op basis van een definitie

Vergelijkingsargumentatie

- a) Globale vergelijking
- b) Figuurlijke vergelijking

Causale argumentatie

a) Pragmatische argumentatie

Autoriteitsargumentatie

- 1 Voor X geldt dat het waar is,
- 1.1 Voor X geldt expert Z dat zegt,
- 1.1' Dat expert Z X zegt duidt erop dat X waar is.

Argumentatieschema's & subtypen

Kentekenargumentatie

- a) Typering / karakterisering
- b) Autoriteitsargumentatie
- c) Voorbeeldargumentatie
- d) Argumentatie op basis van een definitie

Vergelijkingsargumentatie

- a) Globale vergelijking
- b) Figuurlijke vergelijking

Causale argumentatie

a) Pragmatische argumentatie

Argumentatieschema's - pragmatisch Opdracht A.2

Je moet niet zo blijven mokken, want dat maakt dat ik me schuldig blijf voelen.

1 Je moet niet zo blijven mokken

1.1a Dat maakt dat ik me schuldig blijf voelen(1.1b En dat is onwenselijk)

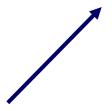
(1.1a-b' Als jouw gemok tot het onwenselijke gevolg leidt dat ik me schuldig voel, moet je daarmee stoppen)

Pragmatische argumentatie heeft een <u>prescriptief standpunt</u>en causale argumentatie!

Argumentatieschema's - pragmatisch Opdracht A.2

Je moet niet zo blijven mokken, want dat maakt dat ik me schuldig blijf voelen.

1 Je moet niet zo blijven mokken

1.1a Dat maakt dat ik me ...... schuldig blijf voelen

(1.1b En dat is onwenselijk)

(1.1a-b' Als jouw gemok tot het onwenselijke gevolg leidt dat ik me schuldig voel, moet je daarmee stoppen)

Q: Leidt Z wel tot Y? (leidt mokken tot schuldgevoel?)
Q: Is Y wel (on)wenselijk? (is schuldgevoel onwenselijk?)
Zie p.229-230

Opdrachten

Bespreek in duo's je antwoorden op de opdrachten 1, 3, 4, 5, 7, 9, 10 bij paragraaf **6.1** [6.2 in de vijfde druk van Argumentatie]

& reconstrueer het brugargument!

NB Tekstje 5 verschilt in de vijfde druk van de tekst in de nieuwe (zesde) druk!

[5] Ze zullen vast op vakantie zijn, want er ligt een berg post op hun mat.

Opdrachten

6.1

- 1. Kentekenargumentatie: Altijd op je kamer zitten <u>is een teken van</u> het goed zonder vrijheid kunnen stellen. (minder logisch: vergelijkingsrelatie)
- **3. Causale argumentatie:** Als het zo is dat steeds wanneer je een beetje greep op het getoonde begint te krijgen, er weer een ander aspect wordt aangeboord, <u>dan leidt dat ertoe</u> dat je in de war raakt.
- 4. Vergelijkingsargumentatie: (Als er wordt gekort op de langlopende uitkeringen [en die worden teruggebracht tot 70%], dan is het redelijk om ook op de kortlopende uitkeringen te korten __) Mensen met lang- en kortlopende uitkeringen moeten gelijk worden behandeld.
- 5. Kentekenargumentatie: Een berg post op de mat <u>is een teken dat</u> mensen (langere tijd) niet thuis zijn.

Opdrachten

6.1

- 7. Vergelijkingsargumentatie: (Als we geen misbaar maken om sigaretten, dan moeten we ook [of: zeker] geen misbaar maken om gifkippen >) Sigaretten en gifkippen zijn vergelijkbaar qua schade die ze kunnen veroorzaken aan het lichaam (sigaretten zijn zelfs nog schadelijker).
- 9. Kentekenargumentatie: Het feit dat een vrouw haar familie had verzocht haar katten met haar te begraven wijst op een ontwikkeling in onze samenleving dat men in een dier de vervanging van een naaste wil zien.
- **10. Vergelijkingsargumentatie:** Het een peuter niet met een driewieler de snelweg opsturen in de verwachting dat anderen wel zullen uitkijken, <u>is vergelijkbaar met</u> kinderen zonder toezicht het internet op laten gaan.

6.6 [6.7 in vijfde druk]

Lees de volgende tekst en beantwoord de vragen.

- a Op welk type argumentatie is de kritiek van de tegenstanders van de doodstraf gericht?
- b Tot welke kritische vragen is hun kritiek te herleiden?

Het probleem is dat niet Jeltsin, maar het parlement over de afschaffing van de doodstraf gaat en de meerderheid van de parlementariërs is tegen. Ook het ministerie van Binnenlandse Zaken en de procureur-generaal van Rusland zijn fel tegen het afschaffen van 'vysjka', de hoogste straf. Hun argument is de misdaadgolf waardoor Rusland wordt geteisterd. Tegenstanders van de doodstraf zeggen dat het vermeende verband tussen de afname van de criminaliteit en de doodstraf niet opgaat. In Canada is het aantal moorden afgenomen sinds de afschaffing van de doodstraf, terwijl in de VS, waar de doodstraf in veel staten nog bestaat, een omgekeerde tendens te zien is.

3

6.6 [6.7 in vijfde druk]

Pragmatische argumentatie

- 1 De doodstraf moet niet worden afgeschaft
- 1.1a De doodstraf leidt tot minder misdaad
- (1.1b Dat is wenselijk)

Of

- 1 De doodstraf moet niet worden afgeschaft
- 1.1a Afschaffing leidt tot meer criminaliteit
- (1.1b Dat is onwenselijk)
- Q1: Leidt de doodstraf tot minder misdaad? (Nee, zie VS)

Of

- Q1: Leidt afschaffen tot meer criminaliteit (Nee, zie Canada)
- Q2: Is minder misdaad wenselijk? / Is meer misdaad onwenselijk?

Deugdelijkheid van argumentatie

Argumentatieschemaregel:

Een niet door een logische geldige redenering verdedigd standpunt mag niet als voldoende verdedigd worden beschouwd als er in de verdediging geen passend argumentatieschema is gebruikt dat correct is toegepast.

Overtreding van de discussieregels leidt tot een drogreden.

Op1 is een slechte talkshow, want iedereen die ik ken vindt dat!

- 1 Op1 is een slechte talkshow
- 1.1 ledereen die ik ken vindt dat
- (1.1' Dat iedereen die ik ken hetzelfde vindt, is een kenmerk dat die stelling het geval moet zijn) Nee dus, democratisch principe (=populistisch argument) kan toegepast worden bij een prescriptief standpunt, maar niet bij een evaluatief of descriptief standpunt!

ARGUMENTUM AD POPULUM

A: Het lijkt mij aannemelijk dat de zon nooit zal opbranden.

B: Hoezo?

A: In dat geval wordt al het leven op aarde toch onmogelijk?

(Van Eemeren, Garssen & Meuffels 2003)

- 1 De zon zal nooit opbranden.
- 1.1a In dat geval wordt het leven op aarde onmogelijk.
- (1.1b En dat is onwenselijk.)
- (1.1a-b' Als het onwenselijke gevolg dat het leven op aarde onmogelijk wordt het geval is, kan het niet zo zijn dat de zon ooit opbrandt)

☐ Nee dus! Pragmatische argumentatie bij een descriptief standpunt kan niet

ARGUMENTUM AD CONSEQUENTIAM

Drogredenen wanneer een <u>niet passend</u> schema wordt toegepast:

Kentekenargumentatie

- Argumentum ad populum
- (Misplaatste autoriteitsargumentatie)

Vergelijkingsargumentatie

(Misplaatste vergelijking)

Causale argumentatie

Argumentum ad consequentiam

Correct toegepast? B.1

'Een Tour de France fietsen is sowieso niet gezond, maar dat terzijde. Grote fysieke inspanningen kun je gemakkelijk aan als je witte vis, noten en groente eet. Zo deden mensen het ook toen ze nog jagers en verzamelaars waren. Het metabolisme past zich vanzelf aan.'

- 1. Grote fysieke inspanningen als de Tour de France kun je gemakkelijk aan als je witte vis, noten en groente eet.
  - 1.1 Zo deden mensen het ook toen ze nog jagers en verzamelaars waren.
  - (1.1' Jagen en verzamelen is vergelijkbaar met de Tour de France fietsen.) Vergelijkingsargumentatie _ kritische vragen?
  - 1.1.1 Het metabolisme past zich vanzelf aan.
  - (1.1.1' De aanpassing van het metabolisme aan het dieet leidt ertoe dat jagers en verzamelaars een grote inspanning konden leveren.)

VERKEERDE ANALOGIE (in 1.1')

Drogredenen wanneer een passend schema <u>niet correct</u> wordt toegepast:

Vergelijkingsargumentatie

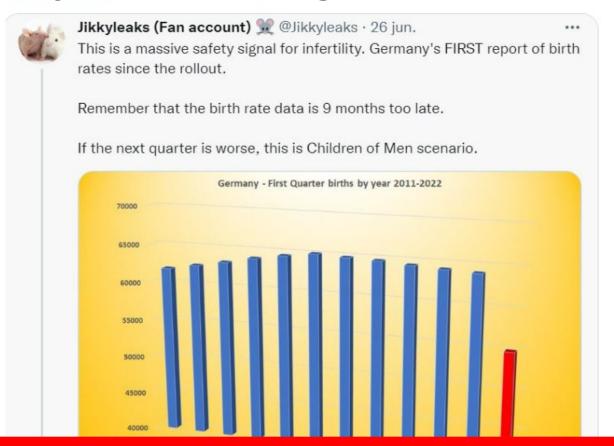
Verkeerde analogie

Causale argumentatie

- Hellend vlak / slippery slope (incorrecte pragmatische argumentatie)
- Post hoc ergo propter hoc

Kentekenargumentatie

- Argumentum ad verecundiam
- Overhaaste generalisatie

POST HOC ERGO PROPTER HOC ('na dit dus vanwege dit')

(1.1' Als Y na X volgt, dan leidt X tot Y)

Sinds Rutte premier is zijn er dus 499.200 asielzoekers bijgekomen (uitgaande van gemiddeld/ongeveer 700 per week). Je zult het maar op je geweten hebben.

small_town_dude | 27-02-23 | 17:26 | 2

Sinds Mark Rutte in 2010 premier werd, is onder aanvoering van zijn VVD het een na het andere schandaal of crisis ontstaan. Te denken valt aan de zorgcrisis en wooncrisis en aan het toeslagenschandaal. Voor geen van deze situaties lijkt een werkelijke oplossing in zicht.

POST HOC ERGO PROPTER HOC?

(1.1' Als Y na X volgt, dan leidt X tot Y)

(1.1' Dat een expert X zegt is een teken dat X het geval is)

(1.1' Als één persoon ervaring X heeft, duidt dat erop dat X algemeen het geval is)

6.4 [6.5 oude druk]

Op het plan van TNT om ook niet-totstandgekomen telefoongesprekken in rekening te brengen, verschenen in de media diverse reacties in de trant van: 'Straks krijgen we van TNT een rekening voor de brieven die we niet geschreven hebben, of de postzegels die we niet gekocht hebben.'

De collectieve woede uit zich voornamelijk in de stelling dat het 'belachelijk is om voor niet-verleende diensten te betalen'. Dat lijkt me op zich juist, maar niet van toepassing op deze situatie. TNT verleent wel degelijk een dienst. Er wordt tenslotte een lijn aan je toegewezen, verbinding gezocht en een ingesprektoon voortgebracht. Dienstverlening die, hoe je het ook wendt of keert, kosten met zich meebrengt.

Op welk type argumentatie wordt kritiek geleverd?

VERKEERDE ANALOGIE

(Als we het gebruik van de coronapas toestaan, eindigen we straks in een totalitaire staat.)

HELLEND VLAK (OF VERKEERDE ANALOGIE)

Correct toegepast? B.2

https://www.youtube.com/watch?v=xD55fOM7a9g

Correct toegepast? B.2

Het is belachelijk om te zeggen dat de fotoshop van Pechtold door Wilders met een korreltje zout kan worden genomen omdat Wilders even fel had gereageerd op Pechtold als die het in zijn hoofd had gehaald om een foto van Wilders bij een nazi-demonstratie te fotoshoppen

Correct toegepast? B.2

1 Het is belachelijk om te zeggen dat de fotoshop van Pechtold door Wilders met een korreltje zout kan worden genomen, omdat [etc - Pechtolds fictieve fotoshop]

(Voor X [A omdat B] geldt Y [het is belachelijk om te zeggen...])

1.1 Je zegt ook niet dat je de Holocaust met een korreltje zout kunt nemen omdat er ook fel gereageerd zou zijn op de Joden als zij zes miljoen Duitsers hadden vergast

(Voor Z [C omdat D] geldt Y [het is belachelijk om te zeggen...])

(1.1' Zeggen dat je de Holocaust met een korreltje zout neemt omdat [etc] <u>is vergelijkbaar met zeggen dat fotoshoppen</u>

Deel I (blok 3)

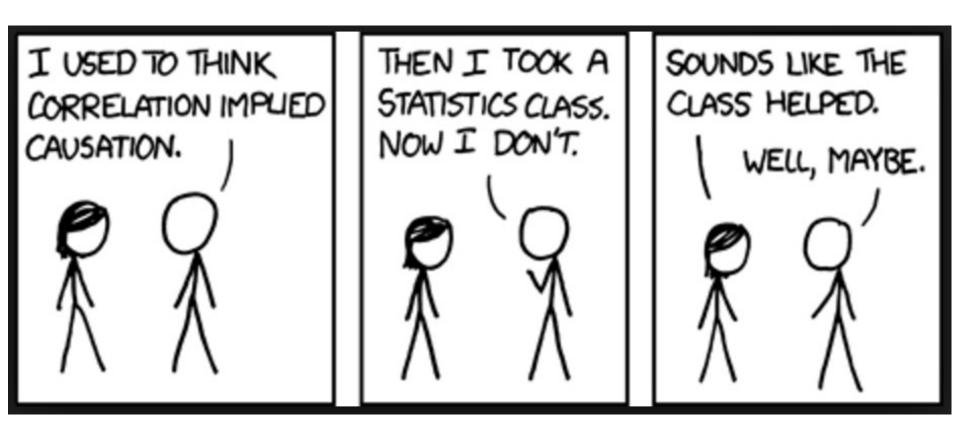
Groepen 101 en 102 (maandag 13.15-15.00 en 15.15-17.00) Groepen 104 en 103 (donderdag 11.15-13.00 en 13.15-15.00)

COLLEGE	DATUM	ONDERWERP EN VOORBEREIDING
1.	5/8* feb	Typen geschil; discussiefasen; herkennen argumentatie Argumentatie: Inleiding en H 1, 2, 3; syllabus college 1
2.	12/15 feb	Argumentatiestructuur Argumentatie: H 5 (behalve 5.7); syllabus college 2
3.	19/22 feb	Verzwegen argumenten Argumentatie: H 4 en par. 7.6 + 8.3; syllabus college 3
4.	26/29 feb	Argumentatieschema's Argumentatie: H 6; syllabus college 4
5.	4/7 mrt	Drogredenen I Argumentatie: paragraaf 8.4 en H 7 behalve 7.3; syllabus college 5
6.	11/14 mrt	Drogredenen II Argumentatie: paragraaf 7.3 en H 8; syllabus college 6
7.	18/21 mrt	Uitloop Extra oefenstof: Argumentatie pp. 271-274 (toets deel A; antwoorden op pp. 275-277)

^{*} Het werkcollege van groep 103 (13.15-15.00) overlapt gedeeltelijk met de Diesviering van de universiteit. Het college gaat wel door. Mocht je bij de Diesviering aanwezig moeten zijn, kun je eenmalig bij groep 101, 102 of 104 aansluiten in overleg met de docenten.

Online tentamen via Remindo blok 3: dinsdag 26 maart van 10.00 tot 12.00 (zie online tentamenrooster). Het tentamen duurt 1 uur (het eerste uur), maar houd beide uren vrij in geval van digitale calamiteiten. Het tentamen over deel I bestaat uit theorie- en analysevragen op basis van de collegestof van college 1-6. N.B. Bestudeer voor het tentamen ook de begrippenlijst en het overzicht van drogredenen op pp. 278-286.

Zorg dat je correct staat ingeschreven voor het tentamen!

DEUGDELIJKE CAUSALE REDENERING OF POST HOC ERGO PROPTER HOC?